

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 dep.

0032 OSLO

Ref. 06/1118-1 DV

Arkivref:

Dato: 28. september 2006

**HØRING – LOKALDEMOKRATIKOMMISJONEN SI ANDRE UTGREIING – NOU
2006:7 DET LOKALE FOLKESTYRET I ENDRING – OM DELTAKING OG
ENGASJEMENT I LOKALPOLITIKKEN**

Norges Juristforbund – seksjon kommune (NJ-K) har fått seg forelagt dokumentet nevnt over, og avgir med dette følgende uttalelse:

I kommune-sektoren er det et stort problem for innbyggernes rett til og mulighet for *rettssikkerhet i forvaltningen, innsyn og brukermedvirkning* at om lag halvparten av landets kommuner ikke har juridisk kompetanse i egen organisasjon. Disse elementene er helt sentrale byggesteiner for det lokale demokratiet.

Vi ser at virksomheter som ikke har juridisk kompetanse i egen organisasjon praktiserer gjeldende lovverk slik at innbyggerne nektes selvkclare rettigheter i kontakt med forvaltningen, at innbyggere ikke stilles til ansvar overfor sine plikter, samt at kommunenes ressurser ikke forvaltes på en hensiktsmessig måte.

Vi vil særlig peke på følgende forhold:

Vurdering av spørsmål om innsyn etter offentlighetsloven og av meroffentlighetsprinsippet

Vurdering av spørsmål om innsyn etter offentlighetsloven og av meroffentlighetsprinsippet er i stor grad knyttet opp til juridiske tolkninger av rettsavgjørelser og forvaltningspraksis. Dette krever en juridisk kompetanse som halvparten av landets kommuner ikke har i egen organisasjon. Det er grunn til å tro at disse kommunene sjelden innhenter faglige råd fra eksterne advokater i slike saker.

Slik praksis er, er det grunn til å anta at dette innebærer en større grad av "hemmelighold" enn det som strengt tatt er det nødvendig. Samtidig vil vi også peke på de uopprettelige skadevirkninger som kan oppstå av at opplysninger fra forvaltningen urettmessig tilflyter tredjemann. Dette vil kunne gi store skader for den tillit som de lokale myndigheter er avhengige av for å sikre et velfungerende lokaldemokrati.

Lovlighetskontroll og klagebehandling av kommunenes virksomhet foretas av staten. Gode muligheter for innsyn og informasjon er en forutsetning for at brukere har opplysninger nok til å vurdere om de skal klage eller på annen måte overprøve beslutninger og vedtak. Mange vedtak og beslutninger som er beheftet med feil vil bli stående fordi nødvendig informasjon i saken er vanskelig tilgjengelig for brukere. Dette gjelder spesielt hvor kommunen selv ikke har nødvendig kompetanse til å vurdere lovlighet av vedtak og mulig klagerett for innbyggerne. Brukerne har ikke nok informasjon til å selv vurdere om de har fått riktig behandling. Resultatet blir ofte at brukere og kommunen aksepterer lovstridige vedtak.

Ansvar for forvaltning av fellesskapets ressurser

Kommisjonen peker også på at de som forvalter fellesskapets ressurser skal stilles til ansvar for forvaltningen av disse overfor innbyggerne (jfr. s. 159).

En forutsetning for at politikere og administrasjon skal kunne forvalte sitt ansvar er at de har mulighet for å fatte sine beslutninger på et riktig grunnlag. Normalt vil innbyggerne og politikerne bygge på at saksframlegg, vedtak m.v. har et riktig faktisk grunnlag, og disse gruppene vil ikke alltid ha den nødvendige faglige bakgrunn for å stille de riktige spørsmålene.

Manglende juridisk kompetanse i kommunene fører daglig til mer og mindre alvorlige saksbehandlingsfeil, og vi har eksempler på at administrasjonene inviterer politikere til å fatte vedtak i enkeltsaker og i saker om reglementer og lignende som er i strid med gjeldende lovverk. Dette fører til at enkeltmennesker blir ofre for saksbehandlingsfeil, men fører også til at administrasjonene systematisk gjør saksbehandlingsfeil overfor alle innbyggere innen visse fagområder. Politikerne blir også villedet ved at de ansvarliggjøres på et feilaktig faglig grunnlag. Det er umulig å løsrive disse problemene fra områder som tillit til forvaltningen, brukermedvirkning og lokaldemokrati, dette hører uløselig sammen.

Samarbeid med frivillige organisasjoner

NJ-K er enige i at et samarbeid mellom kommuner og frivillige organisasjoner må avtales i betryggende former. Dels må kommunene være i stand til å knytte nødvendige vilkår og konsekvenser opp til tildelinger av midler, dels må kommunene være i stand til å forhandle om kontrakter m.v. på en hensiktsmessig måte. Det er nødvendig at kommunene her har nødvendig juridisk kompetanse for å unngå framtidige konflikter og for å optimalisere og effektivisere kommunens bruk av ressurser. Hvor det ikke er nyttet juridisk kompetanse vil kontrakter og lignende ofte bære preg av å være svært utilstrekkelige for å fange opp framtidige forhold, og er derfor konfliktskapende mellom kommunen og de lokale foreninger og/eller innebærer dyre løsninger for kommunen.

Valg av kommunale selskaps- og samarbeidsformer

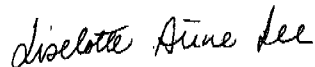
Valg av kommunale selskaps- og samarbeidsformer har store konsekvenser i forhold til økonomi og i forhold til innsyn, innflytelse og kontroll for folkevalgte og innbyggere. Etter NJ-Ks vurdering er hovedproblemet her at kommuner som ikke nytter nødvendig juridisk kompetanse i utredningsarbeidet får et svært svakt beslutningsgrunnlag.

Viktige prinsipielle forhold knyttet til disse veivalgene er dermed ikke kjent i tilstrekkelig grad for administrasjon og politikere. For sent – og kanskje uopprettelig for sent – oppdages det så at man ubevisst har manøvrert seg inn eller ut av mulighet for politisk og/eller administrativ innflytelse, mulighet for innsyn, revisjon og kontroll eller at man uforutsett for eksempel har manøvrert seg inn i regelverket for offentlig anskaffelser, hvor det som tidligere var interne transaksjoner nå skal settes ut på anbud eksternt.

Norges Juristforbund
Juristenes Hus
Kristian Augusts gate 9
0164 Oslo

For en kommune som har tilstrekkelig juridisk kompetanse er det en viktig ressurs å kunne velge mellom ulike selskaps- og samarbeidsformer som har forskjellige konsekvenser. For kommuner uten slik kompetanse kan dette valget være en ferd i svært risikofylt farvann. For å sikre rettighetene til innbyggerne og kvalitetssikre arbeidet til de folkevalgte og til administrasjonene er det viktig at kommunene har tilstrekkelig juridisk kompetanse tilgjengelig.

Med vennlig hilsen

Liselotte Aune Lee
Leder NJ-K